

УДК 372.8

DOI <https://doi.org/10.32782/ln.2024.22.3.24>

Верлос Н.В.

*доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри конституційного та
адміністративного права
Запорізький національний університет*

Коломоєць Т.О.

*доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент НАПрН України,
Заслужений юрист України,
декан юридичного факультету
Запорізький національний університет*

Шумейко І.П.

*доктор філософії за спеціальністю 081 Право,
адвокат
Запорізький національний університет*

ЧИ ДОЦІЛЬНИМ Є ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТФОРМИ ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАННЯ HELP В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗВО ПРИ ПІДГОТОВЦІ ЗДОБУВАЧІВ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 081 ПРАВО?

Вступ. Актуальність. В умовах появи нових викликів у підготовці правників для задоволення потреб особи, суспільства і держави у професійній правничій допомозі, в т.ч. й в умовах дії правового режиму воєнного стану, вирішення питань внутрішньодержавного та глобального значення, істотно актуалізується проблематика «якості» підготовки відповідних фахівців, «дефектність» якої може обумовити появу наслідків, масштаби яких складно навіть уявити. Індикаторами вимірюваності «якості» підготовки правників можна вважати ступінь їх залученості до процесів надання професійної правничої допомоги (у різних сферах, організаційно-правових формах, інституційній приналежності тощо) у відносинах «незалежно від кордонів», у конкурентному відборі нарівні із випускниками різних (у глобальному вимірі) правничих шкіл. Досягти цього можливо не лише завдяки оптимізації мережі правни-

чих шкіл (конкурентноспроможні суб'єкти надання освітніх послуг), але й ресурсного супроводу їх функціонування, складниками якого є не тільки показники кадрового забезпечення, матеріально-технічне обладнання, але й методологія навчання, адаптована до потреб реального часу, запитів «професійного ринку», із акцентом на сучасну ідентифікацію «запиту майбутнього». З огляду на вимушене впровадження дистанційної та змішаної форм навчання у ЗВО, що, з одного боку, істотно звузило «маневреність» освітнього процесу, його ресурсного супроводу, негативно вплинувши, насамперед, на практичну його складову, водночас, з іншого боку, актуалізувало пошук нових сучасних можливостей для забезпечення «якісної» підготовки правників, в т.ч. й за рахунок акценту уваги на використанні в освітньому процесі платформ електронного професійного навчання, що цілком узгоджується із європейськими

підходами до організаційного супроводу та методології навчання правників. Пріоритетизація у використанні альтернативних (у розумінні співвідношення із традиційними) форм і методів навчання, в т.ч. й із акцентом на платформи електронного професійного навчання, використання яких дозволяє одночасно зосередитися не тільки на професійних компетентностях майбутніх правників, але й мовних, когнітивних, цифрових аналогах, актуалізує потребу поглибленого з'ясування їх реального ресурсу й можливостей для використання особливо в умовах суцільної цифровізації «правового професійного простору». Останнє знайшло своє закріплення у низці актів чинного вітчизняного законодавства, серед яких, наприклад, Наказ Міністерства освіти і науки України 20.07.2022 року № 644 (зі змінами) «Про затвердження стандарту вищої освіти зі спеціальності 081 Право для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти», Наказ Міністерства освіти і науки України 20.07.2022 року № 643 (зі змінами) «Про затвердження стандарту вищої освіти зі спеціальності 081 Право для другого (магістерського) рівня вищої освіти».

Ця теза у повному обсязі узгоджується із потребами держави у відповідних кадрових ресурсах для періоду війни та повоєнної відбудови України (План повоєнного відновлення України) й корелюється із стратегічними цілями сталого розвитку суспільства, в т.ч. й у використанні людського ресурсу (Указ Президента України від 30.09.2019 року № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року»). Для досягнення мети підготовки правників, спроможних задовольнити потреби суспільства, держави, особи у якісних професійних правничих послугах, вирішенні питань реалізації внутрішніх та зовнішніх функцій держави й існування останньої як партнера у світовому просторі, із урахуванням реалій освітнього процесу, доцільним є максимальне використання всіх без винятку освітніх ресурсів і, насамперед ресурсоекономних, адаптованих до потреб

часу, орієнтованих на максимальне масштабування їх результатів у професійній діяльності «без кордонів», платформ електронного професійного навчання, своє чільне місце серед яких посідає платформа електронного професійного навчання HELP. Не зважаючи до досить тривалу історію існування останньої, в Україні її ресурс, на жаль, використовується, і насамперед у ЗВО, досить фрагментарно, тим самим втрачається додатковий шанс для використання загальнодоступного якісного освітньо-методологічного продукту, що визнати виправданим не можна. **Мета роботи** – на підставі аналізу наявних тематичних джерел обґрунтувати можливість і доцільність використання платформи електронного навчання HELP у ЗВО для підготовки правників як передумови якісного результату підготовки фахівців для потреб реального часу. **Об'єкт** – суспільні відносини, що виникають під час підготовки правників у ЗВО, в т.ч. й із використанням ресурсу платформ електронного навчання. **Предмет** – ресурс платформи електронного навчання HELP й обґрунтування доцільності його використання для забезпечення «якісного» навчання правників у ЗВО. **Методологічну базу дослідження** сформовано завдяки поєднанню «кабінетного дослідження», із акцентом уваги на джерела щодо змісту, ролі, специфіки платформи електронного навчання HELP, використання спеціально-юридичного, логічного, порівняльно-правового методів, а також синтезу та аналізу для обґрунтування доцільності її використання як інноваційного інструментарію в освітньому процесі ЗВО при підготовці правників в умовах сучасних викликів для задоволення потреб «ринку професійних правничих кадрів без кордонів. **Ступінь дослідження проблеми.** З огляду на відсутність комплексних тематичних монографічних робіт, домінуючими є або роботи публіцистичного змісту, або ж роботи інформаційно-роз'яснювального призначення, із розміщенням їх на офіційних сайтах HELP, Офісу Ради Європи, його партнерів, в т.ч. й національних партнерів.

Основний зміст. I. Платформа електронного навчання HELP як інструмент професійного навчання. HELP (Human Rights Education for Legal Professionals) – «Європейська програма з навчання у сфері прав людини для представників юридичних професій ... основне призначення якої підтримка держав-членів Ради Європи в імplementації Європейської конвенції з прав людини (ЄКПЛ) на національному рівні у відповідності до Рекомендації Комітету Міністрів (2004) 4, Інтерлакенської декларації (2010), Брайтонської декларації (2012) і Брюссельської декларації (2014) [1]. Вона є цільовою за суб'єктною ознакою, оскільки зорієнтована на правників (вже сама назва містить вказівку про це – «для представників юридичних професій»), при цьому навіть спостерігається суб'єктна цільова спеціалізація, із її розподілом (з 2012 року): проекти для суддів, прокурорів, об'єднань адвокатів, юристів. Хоча вже сама назва містить вказівку на орієнтацію навчального контенту на «представників юридичних професій», втім цілком можливим є використання Платформи і для здобувачів вищої освіти в освітньому процесі ЗВО, із акцентом на використання отриманих знань та компетентностей в подальшому у їх професійній діяльності. Відповідна платформа є цільовою і за змістовною ознакою, оскільки вже сама назва містить вказівку на це «... у сфері прав людини», більше того її основне призначення полягає у тому, щоб «... сприяти державам-членам у застосуванні ЄКПЛ на національному рівні ... зміцненні можливостей представників юридичних професій ... застосовувати ЄКПЛ у своїй повсякденній діяльності» [1], «... ефективно і правильно застосовувати ЄКПЛ під час розгляду й вирішення справ, надання послуг на національному рівні» [1]. Вона є освітньою за своєю видовою належністю, бо передбачає формування мережі національних навчальних закладів для цільової аудиторії (за спеціалізацією представників юридичних професій), а також використання платформи електронного

навчання для зазначених осіб та представників інших юридичних професій («юристів») у сфері прав людини й відповідно методологію такого навчання. Кожен із зазначених її елементів доцільно розглядати у розрізі глобальному та національному (адаптованому). Якщо перший охоплює модель відносин «для держав-членів Ради Європи» й представляє собою узагальнений формат, «базову» модель, тоді як другий – це вже адаптований для потреб, запитів конкретної держави варіант, як-то: HELP і HELP для України відповідно.

Унікальність HELP як платформи електронного професійного навчання формується завдяки саме поєднанню всіх трьох вищезазначених складових. Інституційний елемент формує «... загальноєвропейська мережа національних навчальних закладів для цільових категорій представників юридичних професій, яка покликана реалізовувати п. 9 ві Брайтонської декларації (2012), що обумовлена її призначенням як мережі установ ... які сприяють розвитку і просуванню поточного та подальшого навчання юристів стандартам ЕКПЛ згідно із тлумаченням ЄСПЛ, а також обміну позитивними практиками, надання консультацій з питань навчальних програм, методології навчання, навчальних джерел, із пріоритетизацією тем для перспективних навчальних заходів» [1]. Із акцентом на «домінуючу» роль в якості національних навчальних закладів Національної школи суддів України [2], Вищої школи адвокатури Національної асоціації адвокатів України [3], Тренінгового центру прокурорів України [4], все ж таки варто стверджувати, що чітко спостерігається реалізація принципу спеціалізації у їх відборі й побудові загальної архітектури інституційної мережі HELP в Україні. Залучення інших суб'єктів підготовки правників (саме підготовки, оскільки всі три вищезазначені суб'єкти є навчальними інституціями для осіб, які вже є представниками юридичних професій) є опосередкованим, насамперед, завдяки підготовці науково-педагогічних пра-

цівників в якості тренерів (HELP Training of Trainers) як «... тренерів HELP для своїх національних навчальних закладів», що й дозволяє вести мову про інституційну мережу національних навчальних закладів для підготовки (підвищення кваліфікації) представників юридичних професій й опосередковане (на підставі договорів про співпрацю із Офісом Ради Європи в Україні) інших навчальних закладів, які здійснюють підготовку здобувачів вищої освіти за спеціальністю 081 Право.

Не менш значимою є HELP як платформа електронного фахового навчання, із поєднанням ресурсів дистанційного або ж змішаного навчання для цільових аудиторій та ресурсів для самопідготовки з питань ЄКПЛ, ЄСПЛ. Навчальний контент сформований, із урахуванням практики ЄСПЛ, й його постійним оновленням, що забезпечує його актуальність та привабливість для використання у професійній діяльності правників. Навчальний контент сформований так, що охоплює посібники з методології навчання HELP, довідники, презентації, відеоматеріали, практичні вправи, завдання для поточного та підсумкового контролю, рекомендовані для опрацювання джерела, електронні навчальні курси, підготовлені за окремими статтями ЄКПЛ. Оскільки ресурси запропоновані як англійською мовою, так і у перекладі іншими мовами, це дозволяє також «прокачати» свої «мовні скіли», водночас забезпечуючи доступність відповідних ресурсів для осіб, іншомовна спроможність яких є невисокою. Можливість отримання за підсумками успішного завершення вивчення електронних курсів платформи HELP сертифікату, із зазначенням кредитів ЄКТС, є «додатковим бонусом», з огляду на можливість використання його для визначення в якості результатів навчання за неформальною (інформальною) освітою або ж підвищення кваліфікації.

З огляду на те, що платформа HELP для розміщення навчального контенту використовує платформу Moodle й доступ до неї є безоплатним, її цілком можна використовувати як

ефективний, зручний інструмент фахового навчання у будь-який зручний час для правників, без «прив'язки» до часу, місця, особливостей розпорядку робочого дня, умов професійної діяльності, особливих освітніх потреб особи тощо. Можливість використання цієї платформи є ресурсоекономним, оскільки мінімізує кадрові затрати, із можливістю одночасного залучення в якості користувачів великої кількості осіб. Платформа Moodle дозволяє не тільки надати для вивчення достатньо великий за обсягом навчальний матеріал, але й одночасно забезпечити його експертний супровід – зворотній зв'язок, форум для спілкування, завдання для перевірки поточного та підсумкового рівня засвоєння матеріалу, реагування на потреби національного ринку правничої праці та правничих послуг, з огляду на адаптацію змісту національних навчальних курсів, впровадження нових навчальних курсів (наприклад, «Міжнародне гуманітарне право та права людини», «Протидія торгівлі людьми та захист постраждалих осіб», Проєкт «HELP (Освіта в галузі прав людини для юристів) для України, в тому числі під час війни», «Тимчасовий захист у ЄС» тощо).

II. Чи можливо все ж таки використовувати HELP в освітньому процесі у ЗВО в Україні?

Одразу ж варто, з огляду на вищезазначені характеристики платформи електронного фахового навчання HELP, зазначити, що не тільки можливим, але й доцільним є її використання в освітньому процесі у ЗВО при підготовці здобувачів за спеціальністю 081 Право. Обґрунтуванням може слугувати наступне. По-перше, з огляду на змістовне спрямування HELP, цілком логічно стверджувати, що контент, пов'язаний із ЄКПЛ є важливим для освітнього процесу для здобувачів всіх рівнів вищої освіти. У Стандартах вищої освіти для першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти зі спеціальності 081 Право передбачено набуття здобувачами відповідних тематичних фахових компетентностей, а у Програмах Єдиного

фахового вступного випробування і Єдиного державного кваліфікаційного іспиту зі спеціальності 081 Право – перевірку рівня здобувачами таких компетентностей. Так, наприклад, Стандарт вищої освіти для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти фіксує в якості спеціальних (фахових) компетентностей «... СК4. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини», із одночасною синхронізацією цих положень на рівні результатів навчання «... РН 2. Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини» [5]. Стандарт вищої освіти для другого (магістерського) рівня пропонує більш деталізований варіант на рівні спеціальних (фахових) компетентностей, а саме: «... СК3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні» [6]. У Програмах ЄФВВ та ЄДКІ відповідні тематичні положення виокремлені поряд з іншими. З урахуванням цього, використання платформи електронного фахового навчання HELP є не тільки можливим, але вбачається й цілком доцільним. Її використання можливим є при вивченні освітніх компонентів, безпосередньо пов'язаних із ЄКПЛ та ЄСПЛ, як обов'язкових фахових освітніх компонентів, так і освітніх компонентів вільного вибору, оскільки перелік навчальних курсів, які пропонуються платформою HELP, є досить великим і різноманітним (наприклад, «Антидискримінація», «Придулок і права людини», «Кіберзлочини і електронні злочини», «Права людини в збройних силах», «Діти, мігранти і біжінці» тощо). Підтвердженням того, що ресурс платформи цілком може бути орієнтованим не тільки на правників, але й на майбутніх правників, якими і є здобувачів, які навчаються у ЗВО за відпо-

відною спеціальністю, може слугувати і новий Проєкт «HELP (Освіта в галузі прав людини для юристів) для України, в тому числі під час війни» [7], в описі якого чітко зазначено, що він зорієнтований на «... підвищення кваліфікації нинішніх/майбутніх юристів в Україні (суддів, прокурорів, адвокатів, інших працівників суду та студентів-юристів) для ефективного застосування ними європейських стандартів у галузі прав людини, зокрема і під час війни» [7], де, поряд із правниками, міститься чітка вказівка на респондентів, якими є «студенти-юристи». Більше того, має місце уточнення позиції розробників, а саме «... Проєкт надасть підтримку ... також юридичним факультетам/університетам для підвищення кваліфікації нинішніх і майбутніх юристів у сфері стандартів та практик Ради Європи ... студенти-правники потребують постійного вдосконалення своїх знань щодо європейських стандартів у галузі прав людини (під час війни зокрема), оскільки незабаром вони стануть юристами-практиками» [7]. Це підтверджує зорієнтованість (а отже й доцільність використання) контенту на здобувачів вищої освіти і можливість використання («... Проєкт надасть підтримку факультетам ...») ЗВО.

По-друге, навчальна методологія HELP дозволяє рекомендацію її використання як під час вивчення освітніх компонентів (як складову частину при опануванні окремих тем, виконання завдань для групової роботи, для виконання індивідуальних завдань тощо), так і в якості платформи додаткових навчальних ресурсів для додаткового вивчення матеріалу, для отримання знань і компетентностей, із зарахуванням результатів навчання (сертифікати) як результатів, отриманих в результатів неформальної (інформальної) освіти. Вивчення запропонованого контенту платформи дозволяє систематизувати знання й поглибити їх, із урахуванням спеціалізації окремого напрямку, статті, теми тощо. З огляду на унормовані вимоги щодо обсягу навчального навантаження для здобувачів певного рівня вищої освіти (для кожного

рівня свої нормативи), цілком виправданою виглядає рекомендація використання відповідного інструменту для посилення рівня фахової підготовки здобувачів. А, з огляду на специфіку контенту, орієнтацію на практикоспрямовану підготовку здобувачів, використання контенту платформи HELP сприяє розвитку когнітивних компетентностей здобувачів щодо застосування отриманих знань та компетентностей для вирішення практичних завдань під час проходження практики та у процесі своєї професійної діяльності. Адаптованість контенту платформи до запитів національного правозастосування дозволяє використання його як «базового», «модельованого» не тільки в освітньому процесі, але й під час поточної та підсумкової атестації рівня підготовки здобувачів. По-третє, ресурсна економічність платформи HELP, а також синхронізація із платформою Moodle, яку використовують в освітньому процесі більшість вітчизняних ЗВО, дозволяє рекомендувати її використання як інструменту для дистанційної та змішаної форми навчання або ж додаткового ресурсу для очної форми навчання. Автономія у визначенні здобувачами часу, місця, послідовності дій, повторюваності останній при використанні платформи HELP підвищує її привабливість й можливість її одночасного використання значною кількістю осіб, як і можливість її використання, з урахуванням різних життєвих умов, в т.ч. й їх зміни. Пор-четверте, надання доступу до навчального контенту, запропонованого різними мовами, дозволяє здобувачам додатково вдосконалити свої мовні компетентності професійного спрямування, збільшувати свій словниковий запас, працювати із нормативними та процесуальними документами, що також передбачено у Стандартах вищої освіти різних рівнів для спеціальності 081 Право, а отже використання платформи цілком сприяє і досягненню відповідних цілей. А розміщення матеріалів з дослідження проблемних питань застосування ЄВПЛ, практики ЄСПЛ, дозволяє рекомендувати її для

використання здобувачами та науково-педагогічними працівниками під час наукових досліджень. По-п'яте, рекомендувати використання відповідної платформи цілком можливо і для науково-педагогічних працівників, які забезпечують викладання відповідних освітніх компонентів, безпосередньо пов'язаних із ЄКПЛ, ЄСПЛ, для використання контенту для практичних занять, для індивідуальних завдань, для тестових завдань з метою моніторингу поточного рівня підготовки здобувачів, а також для підготовки лекційних матеріалів, навчально-методичних розробок, оскільки контент платформи постійно оновлюється, отже його зміст є актуальним, в т.ч. із урахуванням запитів часу, потреб держави. Для науково-педагогічних працівників HELP може бути цікавою й з огляду можливості участі у HELP Training of Trainers й набуття статусу сертифікованого тренера, доступу до співпраці із національними навчальними закладами для цільових аудиторій правників, а також для вдосконалення, з урахуванням отриманих можливостей, освітнього процесу у тих ЗВО, викладання в яких забезпечують.

В умовах зміни парадигми освітньої моделі підготовки здобувачів за спеціальністю 081 Право, посилення засад цифровізації відповідного процесу, використання платформи HELP є не просто можливим, а й навіть нагальним, обов'язковим, доцільним, тим більше в умовах реалізації євроінтеграційних державотворчих та правотворчих прагнень України, запиту держави і суспільства на правників, спроможних працювати в умовах єдиного європейського правового простору.

Висновки. Платформа HELP (Human Rights Education for Legal Professionals), з огляду на її цільову орієнтованість за суб'єктною ознакою, змістовне наповнення, а також методологічну характеристику та ресурсну економічність, цілком варто вважати інноваційним освітнім інструментом, використання якого в освітньому процесі ЗВО при підготовці здобувачів за спеціальністю 081 Право є не тільки можливим, але й об'єктивно виправ-

даним, необхідним задля задоволення запиту держави і суспільства у професійних кадрах, спроможних інтегрувати до єдиного європейського правового простору й забезпечити

ефективний супровід відповідних державотворчих та правотворчих процесів, із урахуванням національних потреб останніх та викликів реального часу.

Анотація

Актуальність. В умовах появи нових викликів у підготовці правників для задоволення потреб особи, суспільства і держави у професійній правничій допомозі, в т.ч. й в умовах дії правового режиму воєнного стану, вирішення питань внутрішньодержавного та глобального значення, істотно актуалізується проблематика «якості» підготовки відповідних фахівців, «дефектність» якої може обумовити появу наслідків, масштаби яких складно навіть уявити. Індикаторами вимірюваності «якості» підготовки правників можна вважати ступінь їх залученості до процесів надання професійної правничої допомоги (у різних сферах, організаційно-правових формах, інституційній приналежності тощо) у відносинах «незалежно від кордонів», у конкурентному відборі нарівні із випускниками різних (у глобальному вимірі) правничих шкіл. Досягти цього можливо не лише завдяки оптимізації мережі правничих шкіл (конкурентноспроможні суб'єкти надання освітніх послуг), але й ресурсного супроводу їх функціонування, складниками якого є не тільки показники кадрового забезпечення, матеріально-технічне обладнання, але й методологія навчання, адаптована до потреб реального часу, запитів «професійного ринку», із акцентом на сучасну ідентифікацію «запиту майбутнього». З огляду на вимушенозумовлене впровадження дистанційної та змішаної форм навчання у ЗВО, що, з одного боку, істотно звузило «маневреність» освітнього процесу, його ресурсного супроводу, негативно вплинувши, насамперед, на практичну його складову, водночас, з іншого боку, актуалізувало пошук нових сучасних можливостей для забезпечення «якісної» підготовки правників, в т.ч. й за рахунок акценту уваги на використанні в освітньому процесі платформ електронного професійного навчання, що цілком узгоджується із європейськими підходами до організаційного супроводу та методології навчання правників. Пріоритезація у використанні альтернативних (у розумінні співвідношення із традиційними) форм і методів навчання, в т.ч. й із акцентом на платформи електронного професійного навчання, використання яких дозволяє одночасно зосередитися не тільки на професійних компетентностях майбутніх правників, але й мовних, когнітивних, цифрових аналогах, актуалізує потребу поглибленого з'ясування їх реального ресурсу й можливостей для використання особливо в умовах суцільної цифровізації «правового професійного простору». Останнє знайшло своє закріплення у низці актів чинного вітчизняного законодавства, серед яких, наприклад, Наказ Міністерства освіти і науки України 20.07.2022 року № 644 (зі змінами) «Про затвердження стандарту вищої освіти зі спеціальності 081 Право для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти», Наказ Міністерства освіти і науки України 20.07.2022 року № 643 (зі змінами) «Про затвердження стандарту вищої освіти зі спеціальності 081 Право для другого (магістерського) рівня вищої освіти».

Ця теза у повному обсязі узгоджується із потребами держави у відповідних кадрових ресурсах для періоду війни та повоєнної відбудови України (План повоєнного відновлення України) й корелюється із стратегічними цілями сталого розвитку суспільства, в т.ч. й у використанні людського ресурсу (Указ Президента України від 30.09.2019 року № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року»). Для досягнення мети підготовки правників, спроможних задовольнити потреби суспільства, держави, особи у якісних професійних правничих послугах, вирішенні питань реалізації внутрішніх та зовнішніх функцій держави й існування останньої як партнера у світовому просторі, із урахуванням реалій освітнього процесу, доціль-

ним є максимальне використання всіх без винятку освітніх ресурсів і, насамперед ресурсоекономних, адаптованих до потреб часу, орієнтованих на максимальне масштабування їх результатів у професійній діяльності «без кордонів», платформ електронного професійного навчання, своє чільне місце серед яких посідає платформа електронного професійного навчання HELP. Не зважаючи до досить тривалої історії існування останньої, в Україні її ресурс, на жаль, використовується, і насамперед у ЗВО, досить фрагментарно, тим самим втрачається додатковий шанс для використання загальнодоступного якісного освітньо-методологічного продукту, що визнати виправданим не можна. **Мета роботи** – на підставі аналізу наявних тематичних джерел обґрунтувати можливість і доцільність використання платформи електронного навчання HELP у ЗВО для підготовки правників як передумови якісного результату підготовки фахівців для потреб реального часу. Об'єкт – суспільні відносини, що виникають під час підготовки правників у ЗВО, в т.ч. й із використанням ресурсу платформ електронного навчання. **Предмет** – ресурс платформи електронного навчання HELP й обґрунтування доцільності його використання для забезпечення «якісного» навчання правників у ЗВО. **Методологічну базу дослідження** сформовано завдяки поєднанню «кабінетного дослідження», із акцентом уваги на джерела щодо змісту, ролі, специфіки платформи електронного навчання HELP, використання спеціально-юридичного, логічного, порівняльно-правового методів, а також синтезу та аналізу для обґрунтування доцільності її використання як інноваційного інструментарію в освітньому процесі ЗВО при підготовці правників в умовах сучасних викликів для задоволення потреб «ринку професійних правничих кадрів без кордонів». **Висновки.** Платформа HELP (Human Rights Education for Legal Professionals), з огляду на її цільову орієнтованість за суб'єктною ознакою, змістовне наповнення, а також методологічну характеристику та ресурсну економність, цілком варто вважати інноваційним освітнім інструментом, використання якого в освітньому процесі ЗВО при підготовці здобувачів за спеціальністю 081 Право є не тільки можливим, але й об'єктивно виправданим, необхідним задля задоволення запиту держави і суспільства у професійних кадрах, спроможних інтегрувати до єдиного європейського правового простору й забезпечити ефективний супровід відповідних державотворчих та правотворчих процесів, із урахуванням національних потреб останніх та викликів реального часу.

Ключові слова: HELP, платформа електронного навчання, освітній процес, право, здобувачів, інновація, методологія, освітній контент, сфера прав людини, мережа навчальних закладів

Verlos N.V., Kolomoiets T.O., Shumeiko I.P. Is it advisable to use the e-learning platform HELP in the educational process of the university in the training of applicants in the specialty 081 law?

Summary

Relevance. Given the emergence of new challenges in the training of lawyers to meet the needs of individuals, society and the State for professional legal aid, including in the context of the martial law regime, and in the context of addressing issues of domestic and global importance, the issue of «quality» of training of relevant specialists is becoming significantly more relevant, and its «defectiveness» may lead to consequences which are difficult to even imagine. Indicators of the measurability of the «quality» of legal training can be considered the degree of their involvement in the processes of providing professional legal aid (in various fields, organisational and legal forms, institutional affiliation, etc.) in relations «regardless of borders», in competitive selection on a par with graduates of different (in the global dimension) law schools. This can be achieved not only by optimising the network of law schools (competitive providers of educational services), but also by providing resource support for their functioning, which includes not only staffing indicators, material

and technical equipment, but also a teaching methodology adapted to the needs of the real time, the demands of the «professional market», with an emphasis on the modern identification of the «demand of the future». Given the forced introduction of distance and blended learning in higher education institutions, which, on the one hand, has significantly narrowed the «manoeuvrability» of the educational process and its resource support, negatively affecting, first of all, its practical component, while, on the other hand, it has actualised the search for new modern opportunities to ensure «quality» training of lawyers, including through the emphasis on the use of e-learning platforms. This is in line with European approaches to organisational support and methodology of legal education, which is fully consistent with the European approaches to organisational support and methodology of legal education. The priority in the use of alternative (in the sense of correlation with traditional) forms and methods of teaching, including with an emphasis on e-learning platforms, the use of which allows simultaneously focusing not only on the professional competencies of future lawyers, but also on linguistic, cognitive, and digital analogues, makes it necessary to clarify in depth their real resource and possibilities for use, especially in the context of the continuous digitalisation of the «legal professional space». The latter is enshrined in a number of acts of current domestic legislation, including, for example, Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 644 (as amended) of 20.07.2022 «On Approval of the Standard of Higher Education in the Specialty 081 Law for the First (Bachelor's) Level of Higher Education», Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 643 (as amended) of 20.07.2022 «On Approval of the Standard of Higher Education in the Specialty 081 Law for the Second (Master's) Level of Higher Education». This thesis is fully consistent with the needs of the State in the relevant human resources for the period of war and post-war reconstruction of Ukraine (the Plan for Post-War Reconstruction of Ukraine) and correlates with the strategic goals of sustainable development of society, including the use of human resources (Decree of the President of Ukraine No. 722/2019 of 30 September 2019 «On the Sustainable Development Goals of Ukraine for the period up to 2030»). In order to achieve the goal of training lawyers capable of meeting the needs of society, the state, and individuals in high-quality professional legal services, addressing the implementation of internal and external functions of the state and the existence of the latter as a partner in the global space, taking into account the realities of the educational process, it is advisable to make maximum use of all educational resources without exception, and, above all, resource-saving, adapted to the needs of the time, focused on maximising their results in professional activities «without borders», platforms. Despite the rather long history of the latter's existence, unfortunately, in Ukraine its resources are used, primarily in higher education institutions, rather fragmentarily, thus losing an additional chance to use a publicly available high-quality educational and methodological product, which cannot be justified. The purpose of the study is to substantiate the possibility and expediency of using the HELP e-learning platform in higher education institutions for the training of lawyers as a prerequisite for a high-quality result of training specialists for real-time needs, based on the analysis of available thematic sources. **Object** - social relations arising in the course of training of lawyers in higher education institutions, including the use of e-learning platforms. **The subject** matter is the resource of the HELP e-learning platform and the justification of the expediency of its use to ensure «quality» training of lawyers in higher education institutions. The **methodological basis** of the study is formed by a combination of «desk research», with a focus on sources on the content, role, specifics of the HELP e-learning platform, the use of special legal, logical, comparative legal methods, as well as synthesis and analysis to substantiate the feasibility of its use as an innovative tool in the educational process of higher education institutions in the training of lawyers in the context of modern challenges to meet the needs of the «market of legal professionals without borders». **Conclusions.** The HELP platform (Human Rights Education

for Legal Professionals), given its target orientation on the basis of subject matter, content, as well as methodological characteristics and resource efficiency, should be considered an innovative educational tool, the use of which in the educational process of higher education institutions in the training of applicants for the speciality 081 Law is not only possible but also objectively justified, necessary to meet the demand of the State and society for professional staff capable of integrating into the single European legal space and providing effective support to the relevant State and law-making processes, taking into account the national needs of the latter and the challenges of real time.

Key words: HELP, e-learning platform, educational process, law, students, innovation, methodology, educational content, human rights, network of educational institutions.

Список використаних джерел:

1. Що таке HELP? URL: <https://www.coe.int/uk/web/help-country/about-help>
2. Дистанційний курс HELP «Права людини в збройних силах». URL: <https://nsj.gov.ua/ua/news/distantsiyniy-kurs-help-prava-ludini-v-zbroynih-silah/>
3. Курси програми Ради Європи HELP доступні до проходження українською мовою. URL: <https://www.hsa.org.ua/blog/kursi-na-platformi-help-rje-dostupni-do-prohodzennia-ukrayinskoiu-movoju>
4. Команда Тренінгового центру прокурорів України продовжує активну співпрацю з Радою Європи. URL: <https://ptcu.gp.gov.ua/uk/2023/08/treningovyj-czentr-prokuroziv-ukrayiny-razom-z-ofisom-rady-yevropy-na-platformi-help-zapustyly-dystancijnyj-kurs-dosudove-rozsliduvannya-yekpl/>
5. Стандарт вищої освіти для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 081 Право: Наказ Міністерства освіти і науки України від 20.07.2022 року № 644 (зі змінами). URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishchaosvita/zatverdzeni%20standarty/2022/07/21/081-pravo-bakalavr-zi-zminamy-644-20.03.2023.pdf>
6. Стандарт вищої освіти для другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 081 Право: Наказ Міністерства освіти і науки України від 20.07.2022 року № 643 (зі змінами). URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishchaosvita/zatverdzeni%20standarty/2022/07/21/081-pravo-magistr-zizminami-643-20032023.pdf>
7. Проєкт «HELP (Освіта в галузі прав людини для юристів) для України, в тому числі під час війни». URL: [https://www.coe.int/uk/web/kyiv/project-help-human-rights-education-for-legal-professionals-for-ukraine-including-during-wartime#{%22189826199%22:\[0\]}](https://www.coe.int/uk/web/kyiv/project-help-human-rights-education-for-legal-professionals-for-ukraine-including-during-wartime#{%22189826199%22:[0])